

JĘDZA (18) *sb f*

sg N jędza (6). ◊ A jędzę (1). ◊ I jędzą (1). ◊ V jędzo (2). ◊ pl N jędze (4). ◊ G jędz (3). ◊ A jędze (1).
Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Kobieta zajmująca się czarnoksięstwem, rzucająca czary i uroki; czarownica, wieszczka; saga*
BartBydg, Mącz (2) : Saga vel sagana mulier, yądza. BartBydg 135; Mącz 364a.

2. *Złe bóstwo; wampir, upiór; mitologiczna bogini; lamia Mącz, Cn, Vulg; venefica Mącz (14) : Mącz*
479d; KochFr 129; Y zbiegną lie tám źli duchowie/ puł czowieká [!] puł ołlá y dziki mąż będzie
wołał ieden ná drugiego: thámo będzie legác iędzá Leop Is 34/15; ZALE NAGROBNE. –) Iuż fię
to nie wroći/ iuż łwym trybem przędzá Muśi iść/ aż przyrwie nić vpárta iędzá [= Parka Atropos]
KlonŻal D; KochPieś 25, 50.

Wyrażenia: »nocna jędza« (1): *Lamia, Nocna yędzá/ Matólká/ nocne stráfzidło/ Duch álbo*
Czárownicá. Mącz 183b.

»piekielna jędza« = *infernalía furia, megaera Mącz [szyk 4 : 3] (7): Tákowe fą boginie twoie kthore*
iędze piekielne zową/ kthore lie po łmierći ludzkiey nád grzechy iádowicie mśzczą. HistAl K2; Mącz
6d, 170b, 213d, 456c; Dułze nágié iego [Orfeusza] strón żáłośnych słuchály: Piekielné iędze dobrze
że z nim nieplákály KochTarn 76; kthorego śmieią zwác (záłłon Boże łwoie y inłze pobożne wfy)
Cerberem pšem piekielnym o trzech głowách: ábo zás Geryonem iędzą piekielną troiáką/ o iedney
głowie PowodPr 33.

Szereg:»bogini albo (to jest) jędza [szyk 1 : 1] (2): *Megaera, Iedna z bogiń álbo yędz piekielnych*
które furie bywáyą zwáne Mącz 213d, 170b.

3. *W funkcji przezwiska w odniesieniu do upersonifikowanych wad ludzkich (2) : KochMuza 28;*
Łakomstwo. Sonet. [...] Idź Iędzo/ gdzieś fię zwykła/ sídły báwić/ [...] tám połpolłtwo chćiwe
GrabowSet G3v.

Synonimy: 1. *czarnoksiężnica, czarownica, kuglarka, mierzienica, praktykarka, wieszczka, wieszczka,*
wroźka, zwodnica; 2. matółka.